

MEGJELEN
minden
P É N T E K E N .

Előfizetési díj:
Egész évre... 6 frt. —
Fél évre... 3 „ —
Negyed évre... 1 „ 50

DÉLIBÁB.

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi heti lap.

Felelős szerkesztő és kiadó: Gróf CSÁKY ALFONS.

SZERKESZTŐSÉG
és
KIADÓ-HIVATAL:
Varga-utcán 2256 sz.
KÉZIRATOK
nem adatnak vissza.

Hirdetések
a legjutányosabb ár
mellett vétetnek fel.

II. ÉVFOLYAM.

DEBRECZEN, 1878. SZEPTEMBER 13.

37. SZÁM.

Lelkem miért vagy te — — —

elkem miért vagy te mindig olyan borús,
Oly névtelen, sötét fájdalommal tele;
Mért lebeg fölötted mindig egy mély bánat
Mint viruló kerten a kora ősze lehe?

Ajkamra felszökken még a mosoly néha — — —
S a világ azt hiszi nyugodt — boldog vagyok!
Hazug álarcz csupán az az átfutó fény,
És a mosoly alatt égő könyű ragyog.

Mikor legvidámabb vagyok a vigák közt,
Akkor lüktet — vérzik legjobban a mély seb,
És mikor élezelek könnyelműn kaczagva,
Gyötrő keservnek vad fúriái tépnek.

Akkor tudom — érzem legjobban mily hitvány,
Mily czéltalan s e m m i ez az én életem;
Hogy legjobb volna már elmúlni — nem lenni,
S pihenni a hűvös sirban szép csöndesen.

De hejh! az emberek ezt nem is sejtik — tudják;
— Hiszen a valódi bánat hangot nem ad —
Ők valónak hiszik azt a keserű gúnyt —
Mosolyom, — — mert szívem, mert az hallgat —
hallgat!

V. S.

KÉT SZIV.

Irtá Kabdebó Ferencz.

(Vége.)

Hagyjon ön! — szólott orvosához. Nem ment ön
meg engem a haláltól; a golyó jól talált; itt van benn
mellemben! Aztán felém fordult. Magammal viszem a
más világra az ön atyjának — ifju ember — emlékeül!
Mi is az ön neve?

— Sándor!

— Sándor?! Szép név! Anyja neve is S betűvel

kezdődött, s szegény nagyon jó asszony volt; kár,
hogy nem érdemltem meg. — Egész életén át hiven
ragaszkodott egyetlen szerelméhez! Ennyit igazán nem
hittem egy nőről! Egyébiránt... s ekkor megszakadt
a hang torkán, hátra bukott, szemei fennakadtak; ke-
zével melléhez kapott, s egy sohajjal kimult.

Engem nem hatott meg kimulása; érzéketlen let-
tem minden más iránt. — Atyám s anyámra gondo-
lék, s bár gúnyval beszélt ez ember, ki már halva
volt, ki eleget tett bűnének, s bár nem valék törvé-
nyes gyermeke anyámnak, mégis jól esett ennyit is
hallanom felőle, s midőn később az orvos hozzám lé-
pett, s kivezetett a szobából — a behatások, a hal-
lottak, atyám tette, oly annyira megzavartak, hogy nem
tudám, mitevő legyek!

Menjen ön haza! — szólott szeliden a jó öreg or-
vos. — Menjen haza, s legyen elkészülve egy ujjabb...
csapásra. — Önnek atyja oly szavakkal távozott, me-
lyek rosztat engednek gyanítanom!

Kétségbe valék esve! Midőn feltaláltam végre
atyámat, s midőn hihetém, hogy kebelén kárpótlást
lelhetek, az oly sokáig nélkülözött szeretetért, akkor
felmerült a rémgondolat, hogy ő eddig véget vetett
életének! Hisz azt mondta: Ha megbüntetheti a bá-
rót, akkor nyugodtan fog meghalni tudni. És jobban is
esett a gondolat, ha halva kellene találnom, semmint
bevádlott, bebörtönzött gyilkost!

Ha az volt czélja, hogy ez emberen, ki életét, s
szegény, sokat szenvedett anyám boldogságát dulta szét
— bosszulja meg magát, s ha már e miatt halnia
kelle, ugy jobb, ha önkezével végzi életét! Én így is,
ugy is atyámat veszitem s boldogtalanságom mind két
esetben ugyanaz.

Látnom kelle azonban még ez életben egyszer, s
hallanom, hogy fiának nevez.

Az orvos látva helyzetemet, miután lovamat nem
használhatám, a báró háts lovát rendelte számomra
megnyergelni.

Miután a jó öreg ígéretét vevém, hogy pár perc
mulva ő is át fog sietni atyámhoz — elindultam.

Nem tudom, miként jöttem át a már teljesen söté-
tét erdőn, s az akkor szélesen kiáradva volt pata-

kon! De midőn a kert mellett haladtam el, lovam nem birta tovább, összerogyott!

Ott hagyva a szegény állatot, egy ugrással a kerítésen túl valék, s szaladva jöttem a házig.

Az öreg János, úgy látszik már várt, mert midőn a széles tornácra lépni megpillantott, felém jött, karon fogott, s kért, hogy pár perczig még ne menjek be.

— De én atyámat akarom látni! — kiálték, látni akarom atyámat! Nem érted öreg!

— Épen édes atya parancsolta, — szólt a szolgál, — hogy előbb, mielőtt beengedném, beszéljek Sándor urfival és —

— És megnyugtass, előkészíts úgy-e? Ne fáradj, jó öreg, mindent tudok ugyanis! Állj odább! s ezzel beléptem a szobába.

Atyám egészen ünnepiesen öltözve, feküdt a pamlagon. Jöttömre öröm terjedt el ábrázatán, s kiterjeszté karjait.

Én oda borultam kebelére, s oly jól esett, hogy még megölelhetém őt!

Atyám szintén megölelt, s így szólt:

— Jó, hogy megérkezett szegény fiam! Most már örömmel meghalhatok, mert bosszum beteljesült, s te is tudod titkunkat.

— Tán vádolhatsz, hogy nem mondám meg neked ezt! de miért? Így legalább eddig nyugalomban teltek napjaid, nem háborítva annak tudatától, hogy nem vagy törvényes gyermekem.

— Most már nagygyá lettél, s felfogva a körülményeket, melyek alatt életet nyertél — megbocsáthatsz nekem, s jó anyád emlékének!

— Sokat nem beszélhetek, mert perzeim megszámlálvák, s mire a törvény szolgálai értem jönnek, én már nem leszek. Bevettem a mérget, mely gyűrűm fejében volt, s mely nyugodt halállal fog zaklatott életemnek véget vetni! Életemnek kevés öröme volt, s ennek is nagy részét általad nyerém, ki mindig vigaszom valál! Nagy vagyont kapsz; végrendeletem téged tesz örökösömmé, nyugodtan megélhatsz! Nagy vágyak, nagy szenvedélyek ne háborítsák nyugalmodat, szeresd emlékemet; szánd sorsomat s így meg fogsz nekem bocsátani. — Előbbi nevedet kell megtartanod, mert a törvényesítéssel nem akartam törvényteleniségedet tudtul adni a világnak; ezt csak jó barátom, az öreg orvos tudja, s ő hallgatni fog. — Add kezedet! Így ni! S mialatt én megöleltem s kimondhatatlan fájdalomamban zokogásban törtem ki — ő így folytatá:

— Ne sirj édes fiam! Ez órát ne zavarja bánatodnak hulló könnyűje! Ne sirj, s ne neheztelj később rám! Te ezt nem értheted, de nekem terhes volt az élet, s jól esik attól megmenekednem!

— Egy kérésem van még hozzád, a kerti hárs alatt akarom végálmomat aludni, oda temetess tehát engemet! — Így közel leszek hozzád. S ha néha aztán bánatid, fájdalmaid leendenek, jer el nyughelyem mellé, s a tudat, hogy én mily sokat szenvedtem — adjon erőt neked!

Én csak könyekkel felelhetek. Atyám újból átölelt, s én ott pihentem kebelén hosszasan.

Már késő éj lett, midőn az orvos megérkezett; künn az égen fényesen, mosolygóan ragyogtak a csillagok, s a hárs lombjai himbálva csapódtak a szoba ablakához. A nagy természet most is oly szép volt, mint előbbi napon, ugyanazon szép éj, ragyogó csillagok — míg én egy rövidke nap alatt, oly nagy csapást éltem át.

Atyám felrezzent az orvos jöttére, hallgatagon nyujtotta jobbját, s kevés vártatra így szól hozzá:

— Jó hogy itt van ön kedves barátom; engedje kérnem önt, hogy míg fiam az első behatások alatt leend, s míg fájdalma szünni fog, legyen támaszként mellette, s később is, midőn valaha atyai tanácsra leend szüksége, ne vonja azt meg tőle.

A jó öregnek is könyvek toltak pilláira, s rezgő hangon ígerte meg óhaja teljesítését.

Atyám vonásai lassankint vesztetni kezdték természetességüket; ajka, s orcái sáppadtak lettek, s szempillái mind nagyobb, nagyobb időközökben birtak felemelkedni, s midőn észre vette az orvos mozdulatán, hogy segítségére akar sietni, egy halavány, eltorzult mosoly jelent meg ajkain, s így szólt: Ne fáradjon ön, hasztalan, már elkésett! S ez jól van így!

Aztán rám nézett, s kezével intett, hogy lépjek közelebb. — Melléje térdeltem, fejemre tette kezét, mintha áldását adta volna rám; fénytelen szemeim még egyszer átvillant egy gyenge, bágyadt fénysugár... én eszmélet nélkül ráborultam... s midőn az orvos gyöngéden eltávolított, atyám már megszűnt élni.

A sokat szenvedett, hányatott kebelből elszállt a lélek oda, hol nincsen kín és fájó gyöttelelem; megtért alkotójához, annak ítélő széke elé, ki bizonyára elengedte büntetését, mert itt lenn eleget szenvedett!

Több hó mult el, hogy atyámat eltemettem, s midőn fájdalomam enyhült némileg, a jó öreg orvos egy délutánon ismét felkeresett; a kertben valék, atyám sírján a virágokat öntözém, midőn a jó öreget szives arczával, s lassu, apró lépéseivel láttam felém jönni.

Eléje siettem, s miután kezet szoritánk — szólt:

Elhoztam önnek papirjait; ön mától e birtok ura; rendben talál mindent ez irományok között, s hogy a fájdalomtól mennél előbb szabaduljon, s életét munkásságra szentelje; még e levelet, melyet az iratcsomag közt találek, — olvassa át.

Jó anyám azon levele volt az, melyet utóljára írt, s melyről atyám is elbeszélésében emlékezék.

Átvettem; leültünk a padra, mely a sírdomb fejénél állt, s átolvasám; a levél így hangzott:

„Édesem!

Vedd még e levelet tőlem utóljára az életben, s midőn olvassod azt, gondold, hogy a te kis Saroltád ír neked úgy, amint akkor tette, midőn a tied vala még. — Az éveket, melyek azóta teltek el, mióta nem láthatalak, dobd el emlékedből, s vedd végbúcsumat.

Érzem, hogy már nem sokáig élek, s fájó lenne úgy halni meg, hogy tőled, ki mindenem valál, s ki életemben összes boldogságom képezéd — el ne búcsuzhassam.

Nem panaszolok neked szenvedésben teljes éveimről! Minek keseríteném meg ez órád nyugalmát! Ugy is tudom, eleget szenvedtél; legyen hát ez óra bánatnélküli. — Halálomat vedd erős lelekkel. — Ha elvirult a rózsa, elhullanak szirmai; elhervadtam én is, elvirult boldogságom, s immár meghalhatok! Éltem végórájában vigaszt ad egykori szerelmünk elméke, s a tudat, hogy szívesebben tudsz meghalva, semmint tovább viselve terhes lánczaim!

Nyugodtan halok meg, mert gyermekünk kezéd között van; szeresd őt helyettem is, s viseld gondját neki. — Tanítsd meg őt boldogtalan, szerencsétlen anyja szerelmére!

Ha majd nem leszek, s fiam nagygyá nőtt, mondj el neki mindent! Ha látni fogja, hogy nem bűnös szerelem kötött össze minket; ha látni fogja, mennyit szenvedtem, — nem leend igaztalan atyja, s anyja emléke iránt.

Te pedig ne feledd el engem; szeresd emlékemet, s bocsáss meg nekem, hogy szenvedéseid, bánatod oka én levék.

Élj boldogul! Isten veled!! Ha együtt ültök később, beszéljetek néha-néha rólam, kinek lelke mindig, de mindig veletek leend. — Öleld meg fiamat, s kérd tőle bocsánatát részemre.

Isten veled! Ölel haldokló

Saroltád.*

Kezem alá hullott; szemeim könyekkel teltek meg, s hosszasan elmerengtem; s midőn végre felnézék, az orvos állt mellettem, szemeiben a részvét sugarával, s mintegy feleletre várt.

— Én régesrégén megbocsátottam! — kiálték zokogva, az öreg keblére dőlve.

Ő szeliden átölelt, megszorítá kezemet; aztán bátorítólágon mondá:

— Vigasztalódjék gyermekem, az élet szenvedéssel jár!

Byron és Shelley.

A „Revue des deux mondes“ után.
(Folytatás.)

A legszigorubb angol ítések mégis kegyelmet adtak a Cencik című tragoediájának, melyben Shelley megkíséríti emberibb hurokat pengetni. S mégis a Cencik egy gyermek-tragoedia, mely egy férfi tollával van írva. A fényes öltözetek, melyeket reá adott, nem képesek eltakarni az érzelmek meztelenségét. A gonoszok úgy csikorgatják benne fogaikat, mint a dajka mesékben, hogy oly tréfákat visznek véghez, mikre az ember hajszála feláll, úgy, hogy a jók csupán rémület felkiáltásokat hallathatnak, melyek nagyon is igazolva vannak a gaztettek ama hálózata által, mely szemeik előtt kitarul. Cenci Beatrice bármily tiszta és ártatlan

is, nem bír és nem bírhat szókkal, hogy meggyaláztatásának szégyenét rejtse s csupán bakóielőtt találja fölékes szöllását. Hol vannak a rémület és költészet amaz ellentétei, a lelkiismeret-furdalások által kinzott öntudat ama kifakadásai, melyek még Macbeth gaztetteiben is megindítanak? A ki az emberi természetet akarja festeni, annak úgy kell érezni, mint az emberek éreznek. Shelleynek lelke is oly magános volt mint szelleme, képzelme természetesen ábránddal telt volt, de nem mint Shakespeare-é, kinek ábrándját Coleridge egy csengetyű-játékhoz hasonlítá, melyet egy vidor és egészséges fiatal gyermek ráz egy szép tavaszi reggelen; az ő ábrándjai azok közé tartoznak, melyek a semmiségben születnek és eltűnnek s csupán ismeretlen régiókban kalandoznak. A nyugodt és pontos angol értelmiségnek sok idejébe került, míg megérté Shelleyt s most már olyanok utánozzák őt, kik talán meg se tudnák magyarázni.

Ilyen volt e saját szerű tehetség, mely egy egészen új oldalról fejté ki Byron lángeszét. Azonban Byron csak egy jelentéktelen töredékét bámulá Shelley verseinek, de szelleme uralkodásának meghódolt. Egy nagy varázs vonta őt Shelleyhoz. Shelley előtte a társadalmi tulajdonok legbecsesebbikével birt, mert ment volt minden egyéni elfogultságtól. Semmit sem lehetett lelkének tiszta és sima lapjára bevésni. Byron könnyen meg hagyta magát fogni e könnyű jámborság által. Trelawny ur nem vonakodik kimondani, hogy Shelley a legszeretőbb és legérzékenyebb ember volt, de én alig hihetek oly érzékenységekben, melyen a fájdalom nem hagy sem nyomot, sem sérülést. Shelley legkevesebb keserűséget sem érzett senki iránt, noha övéi megtagadták és hazája száműzte őt. S ez onnét van, mert másokkal épen oly keveset törődött, mint önmagával. Merő szellem volt ő, mely egy testbe tévedt.

Nem veté ő meg a hüvelyt, melyet e földön magára öltött, hanem nem gondolt reá.

Tökéletes mintaképe volt ő a stoikus ataraxianak*)

Ily jellem nem volt s nem lehetett egyéb, mint tökéletes egyenlőség. Mint Napóleon mondá:

Gyűlölet és szerelem nélkül

Csupán gondolkozással élt.

Igy képzelem magamnak Wagner homunculusát, (Goethe Faustjában) midőn férfi kort ért: szenvedély és indulat nélküli test és szellem, a kiszámított tudomány mesterkéltségre teremténye. Ily embernél a gondolatnak mindig sokkal meg kellett előznie a kifejezést. Épen az által társalgása nagyon felül áll költészetén. Amazon nem látszott meg ennek se mesterkéltsége se saját szerűsége. Oly könnyűséggel és tisztasággal beszélt a

*) Már Moore után tudjuk ama kalandot, midőn Byron és Shelley csaknem elvesztek a genfi tóban egy vihar alkalmával. Shelley csak igen élénk vita után engedé magát megmenteni. Máskor ismét bele ugrott fejjel egy mély vízbe, hogy megtanuljon uszni s Trelawny urnak kellett utána menni az Arnó mélyére, hol Shelley oly mozdulatlanul ült, mint egy tőke s philosophiai reflexiókat csinált a felett, hogy miképp lehetne legkényelmesebben elhagyni a világot.

metaphisikáról, melyet a költészeti formák csak elhomályosíthatnak. Ő lényegileg naturálista elvei folytán azt hívé, hogy csupán csak visszatükrözi a világosságot, melyet a külső tárgytól nyer; pedig valósággal ő tükrözé vissza a tárgyakra lelkének benső világosságát, annyira kifinomítá és azonosítá szellemének mélyében a legtermészetesebb benyomásokat. Ez tán elcsábítá Byront, a nélkül, hogy elijesztette volna; érzé, hogy a kifejezések varázsa által mindig feljebb fog állni amaz embernél, kinek szelleme nagyobb volt mint tehetsége. Ellentétes és mozaikszerű lángesze, melyben annyi jó és rossz küzdött egymással, csaknem öntudatlanul meghajolt e szellemi fölény előtt. Proteus volt ő Neptun előtt. Nem ez volt az első eset, midőn gazdag és termékeny természetek ekép engednek maguk felett uralkodást kevésbé hatalmas szellemeknek, de melyek egyenesen és kitérések nélkül haladnak céljuk felé. Shelley költői pantheismusa könnyen felemelkedett Byron humoristicus hitetlensége fölé. Azonban elvégre távolról sem birt bármelyik is e tárgyat illetőleg oly megállapodott elvekkkel, mint költeményeik sejteni engedik. „Miért” — kérdé egy napon Trelawny ur Shelleytől — „miért akarja ön, hogy, istentagadónak tartsák?” Ez csupán egy felhívó szó — felelt Shelley — hogy a vitakozást félbe szakítsák; egy festett ördög: a gyávákat elrémiteni; egy fenyegetés: az okosokat bátortalanokká tenni. E szót választottam a babona iránti gyűlöletem kifejezéseül, mint mikor egy lovag a keztyűt felveszi, hogy megtorolja az igazságtalanságot. A kereszténység chimera i kártékonyak a lángésznek és az eredetiségnek, mert korlátozzák a gondolkozást.” Sajátságos önzése a költőknek, kik a legszentebb hitőkben nem látnak egyebet, mint a szertartások és jelképek egy torlaszát, mely egyszer kedvező, máskor ártalmas a költészetnek. Azt lehetne mondani, hogy a költők előbb költők, azután emberek!

(Folyt. köv.)

Férfi leszek egész a síromig!

(Válasz Rudnyánszkynak, ezen lap mult számában közölt versére.)

Mindennap új dologra ébredek, —
Mindennap megoldva egy feladat;
Az élet terhe csak darabka kő,
A mely virágmezőkön felakad;
S ha néha tán kényelembe vágyom,
A szívemen valami úgy nyom itt...
De fölvetem a fejemet büszkén:
Férfi leszek egész a síromig!

A világot csak férfi ismeri,
Nem álmai alkotják terveit;
S bár mind e terv merész, az égbe tör,
Nem tölti még be reményeit.
Hideg szemekkel nézi a veszélyt is,
Szívéből a vér jajtalan folyik.
Erő, önérzet, eszme, — az vezérli. —
Férfi leszek egész a síromig!

Hevit a végtelenség tudata,
Pedig soha se' lesz tulajdonom;
S hadd tűnjem én el, egyes, nyomtalan,
Csak te légy boldog és örök, honom!
És az leszesz, ha van akaratom,
Ha álom attól el nem tántorít,
— Mert ez álom a való gúnyolója...
Férfi leszek, egész a síromig!

Olyan kemény a férfi élete:
A férfinak ezernyi gondja van;
S halála is nehéz: nem lesz-e majd
A gyermeke szegény, vagyontalan?
De szive végre csak megnyugoszik
S Boszniában is arról álmodik;
A miért küzd, boldogul a haza!...
Férfi leszek egész a síromig!

Marquis Jean d'Or.

Szinműirodalmunk 1877-ben.

(Folytatás.)

Ha a fennebbi válfajokban még a szinpadra került szárnypróbálgatások is csak kis hasznot képviselnek, annál gazdagabb volt számra legalább a népszinműirodalom. Mig ez egyrészt örvendetes tanujelül szolgált annak, hogy a kizárólag magyar irodalmi műfajt nem hanyagolják el iróink, vagy azok, kik ilyeneknek szeretnék magukat feltüntetni, s mig habár indirekte is, annak igazolását rejti magában, hogy a magyar szinirodalom érdekében a népszinművet kell minden áron művelni, ápolni s magasabb színvonalra emelni, annál szomorúbban beszélnek az előadásra került népszinművek arról a meddségről, mely népszinműirokban mutatkozik. Természetesen, a dolog egyenes folyománya levén, hogy népszinművet csak oly ember írhat, ki a népet ismeri, ki a nép nyelvén nem csak beszélni, de érezni is tud; oly irók, kik egy-két hetet falun töltenek s a főváros falai közzé térve, hivatottnak tartják magukat népszinművet írni, soha sem produkálhatnak jó népszinművet. — A népet ismerők száma pedig nagyon kevés, és az a kevés is hallgat. — Tóth Ede meghalt, Jókai és Abonyi Lajos 1877-ben mit sem bocsátottak a népszinműirodalom javára. A népszinművek ilyformán buján termettek, s mert az alkalom nem hiányzott, s mert szinigazgatóink még a vidéken is örömmel kapnak egy jó népszinmű után, a közönség bírálata alá bocsátották mindazt, amitől többé-kevésbé sikert vártak. A siker azonban alig következett be s a darabok csaknem kivétel nélkül megbuktak az előadások elseje után. Többnyire alkalmi férczelmények, vagy gyenge szárnypróbálgatások, melyekből sajnosan tapasztalhatjuk, hogy iróink agyában nemcsak nincs tiszta fogalom a népszinműről, de nagyobb részük a lélektanról, költői igazságszolgáltatásról stb. sem látszik tudni semmit. Azért megelégszünk e helyen azzal, hogy felsoroljuk az országban előadásra

került, népszínműveknek nevezett irodalmi termékeket, a mint következnek: „Kényes Bertók“, Szigli-
geti Edétől; dalos tarkaság, melyben jobbadán ismerős motívumokra van a súly fektetve; „Vöröshaju“, Lukácsy Sándortól, lélektani tekintetben hibás darab, melynek alapja ellentétben áll a népiességgel; „Virágh asszony leánya“, Odry Leheltől, ki minden drámaiság nélkül előadott rémes dolgokkal igyekezett hatni; „A kutyás ember“ és „Sári néni“ Follinus Auréltól, meglehetősen rossz két kísérlet, mely vidéken gyorsan megbukott; „A kis gróf szerelme“, ifj. Ábrányi Kornéltól, mint népszínmű, nem mutat feligazi vonást a népéletből, mint drámai mű zavaros és nem kelt érdeklődést, gyengéi csakhamar megbuktatták; a „Gyürüs zsidó“, Abonyi Gyulától, a gyengébb népszínművek példánya, melyben a compiláció magas fokra hág; „A csárda romjai“, Ecsedy Kálmántól, zürzavaros menetű, összefüggés nélküli mese, melyet a szép nyelvezet sem menthetett meg; „A kis ördög“, Mátray Bélától, népszínműnek nevezett jelenetek, melyeket a nyelv póriassága akar jogosulttá tenni az elnevezésre; „A zsandár“, Balla és Lukácsy Sándortól, néhány jelenetében mulatságos, de egyébben véve irodalmi színvonalon nem álló darab, s végül „a pók, vagy a szegedi menyecske“, Lukácsy Sándortól, melyben borzalmasságok nyersen és sekélyes indokolással vannak bemutatva.

Elül kellett volna emlitenünk Csepreghy Ferencz „Sárga csikó“-ját, mely az összes színre került népszínművek között egyedül érdemi megnevet, s ez egyedüli nyereségét képezi meddő színirodalmunk e válfajának. Szép nyelvezet, ügyesen bonyolított mese jellemzik e művet, melynek szerzőjétől még több jót is van kilátásunk kaphatni.

Van a színműirodalomnak még két válfaja, melyek csak ritka esetben teremnek műbecsessel bírót. — Ezek a bohózatok s alkalmi darabok. Angliában pl. a bohózat annyira van kifejlődve, hogy valódi tehetségek lettek nagyokká e műfaj kultiválása által, nálunk azonban nem képezhetnek a bohózatok önálló válfajt, s rendszeren csak átültetések, plagiumokból legjobb esetben csekély humoru, nem mulattató darabokból állanak. — Midőn tehát a múlt év színirodalmi termékei közt két bohózatot: Tinódy Lajos (Toldy István) „Tündérhaj“ című, valószínűségekkel, tulzásokkal bővelkedő, idegenből magyarított bohózatát és egy ismeretlenül maradt szerzőnek „Csók Julis keleten“ című, kevésbé mulattató bonyodalommal bíró bohózatát fel kell sorolnunk, inkább sajnálhatjuk, hogy azok előadásra kerülhettek, semhogy általuk színirodalmunkat gazdagítva látnánk. Ugyanezt mondhatjuk a három alkalmi darabról, melyek a napiesemények színpadra hozásából származtak, s a következők voltak: „Él-e Petőfi?“ Semmi érzékkel nem bíró, bosszantó együgyűség, szerzője nem nevezte meg magát; „Ozman pasa és a plevnai gyásznap“, Bártfaytól, török harcziar darab, mely a magyarországi közhangulatnak kizsákmányolására célzott, ugyanily célzata volt a Buda-

pesten előadott „Szofták Budapesten“ című darabnak is, melyet Ösz Ferencz irt.

Ezek kapcsában kell felemlitenünk Csepreghy Ferencz látványos színművét a „Strogoff Mihály utazása“-t is, mely a színpadi technika segélyével fényes diadalokat aratott, de melynek irodalmi értéke nagyon problematikus.

*

És ezzel be is végezhetném szemlémet, ha — mint előre bocsátottam, a külföldi színirodalomtól kölcsönzött színművek száma nem volna oly nagy, hogy döntő befolyást gyakorol a színpad által eszközölt hatás minőségére. Oly irodalomban, mely elég erős arra, hogy képes táplálni a közönséget s az idegen darabok átültetése csak a külföldi irodalmának megismertetését célozza, mellőzhető az idegen színművek bonczkés alá vétele. Nálunk azonban, hol a fennebb érintett adatok szerént első nemzeti színházunknál is csaknem két-harmadát az előadott daraboknak idegen művek képezik, legkevésbé sem lehet közönyös azon kérdés: milyenek azon darabok, melyek átültetettek, s használnak-e annyit tartalmukkal, mint a mennyit ártanak az irodalomnak átültetésük által?

E tekintetben a múlt évi eredményből azt a következtetést nyerhetjük, hogy a lefordított 18 idegen színdarab közzől alig akad néhány, melynek átültetését helyeselhetnők, a többi minden gond és megvalogatás nélkül lett fordítva, csakhogy a közönségnek néhány percét betöltse, mi gond sem fordítván az erkölcs nemesítésére s az izlés finomítására. — Kitűnik ez a lefordított s magyar színpadon a múlt évben előadott színdarabokból, melyeket sorra véve, a komoly drámai válfajhoz tartozó: Galetheán (Vasziliadis) sok költészettel s ügyes kézzel irt új görög traogediáján; Coppé „Cremonnai hegedüs“-én, és egy felvonásos, költői nyelven irt kis drámából; Daudet és Belot „Ifj. Fromont és id. Risler“-én, egy regényből átdolgozott, kevés cselekvénnyel és felületesen rajzolt alakokkal bíró drámán és Kosztrop G. „Zuleyka“ című belső lélektani indokokból fejlesztett cselekvénnyel bíró drámai költeményén kívül alig van komolyabb irányu színmű, melynek átültetésével magasabb szempontból haszon háramlott volna akár az irodalomra, akár a közönségre. Legalább nem mondhatjuk ilyennek Dennery francia népdramáját, a „Két testvér“-t, mely a szenzációs drámák leggyengébb példánya, sem Banierre Theodor „Legujabb botrány“ című komoly középfa ju drámáját, egy szellemdús és drámai erő által jellemzett, de morális irányára nézve erősen kifogásolható darabot, még kevésbé a Dugue által irt s a népszínház által átültetett „Dráma a tenger fenekén“ című látványosságot.

Ami a középfa ju színművet illeti, melyben a jelenlegi francia iskola oly gazdag, az átültetett két darab: Augier „Cavarletné“-je és Sardou „Dorá“-ja meglehetősen színirodalmi termékek hasonló, vagy jobb eredeti hiányában, s a középfa ju színművek közt mindig megállják a helyet, már a tisztavígjáték

azonban nincs oly jól képviselve, amennyiben Verconsin kevés tartalmu, de eleven folyásu „Kéregetőnő“-je, Sardou és Crisafulli „Godelot-hotel“-je, Rosen Gyula „Azok a férfiak“ címü mulattató vigjátéka, Labithe és Duru „Nagyon szép asszonya“, Meilhac H. „Attaché“-ja, magukban ugyan többé-kevésbé jó vigjátékok, de lefordításuk csakis eredeti termékek hiánya által lehet indokolható, míg a bohózat nagyon is gyenge példányokban lett bemutatva. — Matheos „Kis ördög“-e, Schweitzer „Budapest“-je, és angol szerzők „Grinshav, Bagshav és Badshav“ címü egy felvonásos bohózata messziről sem nyújtanak fogalmat a magyar közönségnek a felől: mi az az igazi bohózat.

Mióta a budapesti népszínház nagyobb tért engedett az operetteknek, melyek előbb csak német színpadokon, s itt-ott, a vidéken volt képviselve, mindinkább szaporodik az operettek száma, melyeket idegenből fordítanak s melyek ugy az irodalomnak, mint a nemes izlésnek nagy ártalmára vannak. — Egész sereg operette-librettóval szaporodott a magyar színházak műsora; miután azonban ezek laza kétértelműségek, erőltetett bohózos helyzetek tárházát képezik a nélkül, hogy a színmű kellékeinek csak legkevesebbjével is bírnának, midőn felettük kárhóztató itéletet mondanánk, egyszerűen napirendre térünk felettük, az irodalomtörténeti adatgyűjtésnek nem lévén hivatása a kritika.

E. Illés László.

A szerelem sötét verem.

Ne tessék megijedni, nem a szerelem definiójáról akarunk ezuttal értekezni, bátran olvashatják az alábbi sorokat nem csak a férjhezmenendő leánykák, hanem még a házasulandó fiatal emberek is, mert bármint igyekeznek őket ama „veszedelmes betegség“-ből kigyógyítani, melyet egyszerűen „szerelem“-nek nevez a világ; minden fáradságunk sikertelen eredményre vezetne, tudva azt, hogy a szerelmeseknek ugyanis hiába beszél a világ, nem hallgatnak az ellenvetésekre.

Tehát halljuk a szép szót!

„Ha nevétségessé nem akard magadat tenni, ne higj a szerelem ámitó szavának!“ Ezt mondá egykor, szerelmes barátjának egy komoly férfi, ki komolyan foglalkozott a szerelem themájának fejtegetésével. És tessék elhinni, daczára annak, hogy: „az ég alatt a földszinén“ mindenütt szerelem honol s szerelemtől van áthatva az egész világ, az egész nagy természet, mégis az ember akkor tűnik fel legnevétségesebb alakban, midőn kebelét a szerelem édes boldogító érzete tölti be. Számtalan példával tudnám bebizonyítani állításom valódiságát, de ugyebár kérem ne tegyem? hiszen csak rá kell mutatnom a szerelmes fiatalságra s minden nyomósabb argumentum szükségtelennek bizonyul be.

Oettinger a szerelmet nevétségés álomnak tartja. És igazat kell neki adnunk, mert a szerelem valóban

kéjtelmes álomba szenderit; egyideig gyöngéd kezekkel ringat bennünket, míg egy nem várt pillanatban teljesen kiábrándít. Ekkor látjuk be, minő vakok és süketek valánk, minő dőre tetteket követünk el a szerelem nyugtató ölében s kezdjük restelni a dolgot. Nemde kérem, hogy ugy van? — És ez igen természetes.

Meg vagyok győződve, sőt bizton merem állítani, hogy akad önök közt bájos hölgyeim olyan kedves lény, ki elítél, a miért ily sötét színben látom a világot s rám fogja, hogy valamikor keserűen csalódhattam! — Pedig dehogy csalódtam... De ha ugy volna is? Csalódni emberi dolog. Hisz rég megirták azt már:

„Higj, remélj, szeress hű szíved,
Csalódj is, mert csalódni kell!“

Ezek után én mégis azt merem állítani: „Ne higj a szerelem ámitó szavának!“

Tapasztalatilag bebizonyult tény, hogy az ifju szerelmesek különféle bolondságok és borzadalmas experimentumok elkövetésére nagy hajlammal bírnak; mindazáltal tőlük e badarságokat nem lehet oly rossz néven venni, — legalább nézetem szerint, — mint az éltük delén tullező vén leányok és özvegyasszonyoktól, kik ez időpont alatt: nevétségés magukviselete által még a legkomolyabb embert is mosolyra indítják s felkeltik maguk iránt a kevésbé érdeklődő egyének figyelmét, szóval valóságos gúnytárgyul szolgálnak a józan gondolkodásuk előtt.

No de gondolom, ideje lesz már rátérni arra, amit elmondani akarok.

Budapest egyik utczájában lakik özvegy Sz. Antonia, ki főzöné, kit a vendégek határtalan bizalmuk jeléül egyszerűen „Toncsi néni“-nek neveznek. Ezt a Toncsi nénit a természet, ép egészséges, vidám kedélyvel áldotta meg. Korosnak épen nem mondható, csak 46 éves. Az tagadhatatlan, ezelőtt 30 évvel, szeretetreméltó, ideális szöke angyal volt. Égyszínkék szemével, rokonszenves, csinos arczával, számtalan fiatal embernek lopta meg az álmát. — A szárnyas idő elrepültével azonban éveinek száma szaporodott; melleleg mondva hófehérségü gyöngysor fogainak nagy része kihullott; arcvonásán látszanak ugyan még az egykori szépség nyomai, de már nagyon halavány színben; mindamellett még jól bírja magát. Husz éves korában ment először férjhez; azóta az isteni gondviselés kegyelméből: három izben volt alkalmá „forrón szeretett“ férje koporsójánál bánatos könyeket hullatni, amennyiben tulélte három férje halálát, s ismét készül egy negyedikkel megkötni a sirig tartó szövetséget. Azt meg kell adni, praktikus asszony, nem engedí magát mások balvéleménye által korlátoztatni, nem törődik vele, „a világ hadd kiabáljon“, halad a maga útján, csakhamar túl téve magát mindenben.

Lakatos István, mintegy 35 — 36 éves, szorgalmas férfi, ki becsületes munkája után szép vagyorra tehetett volna már szert, ha rá nem lép a könnyelműség útjára. Egyetlen vágya volt az ország fővárosában nyerhetni

valami állomást, hol 18 éves csinos nevével s egyetlen gyermekével háboríthatlanul élvezhetné a házasság életgyönyöreit. A várva várt alkalom megjött. Jövője tehát határozottan biztosítva volt. De állomása elfoglalása előtt, aggodalom szállta meg lelkét. Anyagi körülményei nem engedték, hogy Pesten egyelőre negyedéves lakást bérelhessen s mintsem családjával hónapos szobára szorítkozzék, inkább elfogadná neje ajánlatát. A fiatal csinos asszony, azon nők közé tartozott, kik midőn fejkötő alá jutnak, így gondolkoznak: „Férjemnek minden kívánságomat teljesítenie kell, mert ha nem, — jaj neki!” Most is akarata előtt, a férjnek meg kellett hajolnia. S minden ellenvetés nélkül beleegyezett neje ajánlatába, t. i. hogy míg ő a fővárosban kedvezőbb anyagi viszonyok közzé jut, kedves Mariskája vegye igénybe egyik ismerőse szíveségét. Pár nap múlva utnak indult, érzékeny bucsú közt válva el a kis menyecskétől. A fővárosba érkezve, legelső gondja volt lakás után nézni. Egy órai keresés után talált is, az általunk már ismert Sz. Antoniánál.

Uj állomásával teljesen meg volt elégedve; az anyagi gondoktól némileg megszabadulván, mondhatni vigan folytak napjai. Toncsi néni, kinél szobát bérelt, folyton előzékeny figyelembe részesíté, ugyszólván még a gondolatát is teljesítette. Egy szép reggelen Toncsi néni azon veszi magát észre, hogy ismét a szerelem rabja; kebelében egy újabb változás történt, amennyiben gyöngéd érzelmeket kezdett táplálni a rokonszenves arcú Lakatos István iránt. — Szerelem nélkül, — sohajtá egy magános órában, — mit ér az élet? Mindennem van, mégis oly elégtelen vagyok, mert a hol kölcsönös bizalom s szeretet nem gyakorolja áldásthözö hatását, ott megszűnik a munkakedv, hasztalan minden nemes törekvés.

Napról-napra bizalmasabbá vált köztük az ismeretség, miglen azt kezdék tapasztalni, hogy a kölcsönös rokonszeny kifolyásából, ő s i n t e b a r á t s á g t á m a d t. Toncsi néni soká nem bírván szíve érzelmeit eltitkolni, egy kedvező alkalommal bevallá, — természetesen czifrán körülírva, miként a vén asszonyok szokták, — hogy minő boldog volna, ha neki az isten oly férjet adna, mint Lakatos István.

Az új szobaúr eszélyes ember lévén, mindenkor fel tudta használni az alkalmat a maga előnyére. Végig hallgatta ő türelemmel a vén asszony szívömlengéseit, melyeken háta megett, jóizüket kaczagott; de azért távol volt tőle a gondolat Toncsi néniel szorosabb viszonyba lépni, noha több ízben vette igénybe pénzes erszényét kölcsönképen, ugyannyira, hogy hetek múltán mintegy 70 forintra rugott a kölcsön vett összeg; de ő ezzel nem gondolt, mivel szándékában sem volt azt visszafizetni. Azonkívül a tapasztalt kényelem s jólét folyton tartó reményében, még nő voltát is eltitkolá. Toncsi néni szenvedélyes rajongásában hitelt adott L. szavainak, s minden áron arra törekedett, hogy teljesen hálójába kerithesse; a mi nem is sok fáradságába került, mert hát egyrésztől tartozása miatt

lekötelezettje is volt, másrészt pedig gondolta magában: könnyű Katót tánczba vinni...

Lakatos István minden eszélyessége daczára mégis lépre került; egy beszámíthatlan állapotában nem tudott ellentállani a mézes-mázos szavaknak s önkénytelenül beleugrasztatott a szerelem sötét vermébe. Ritka férfi az, ki az asszonyi furfangon képes legyen túljárni. De ha mégis akadna olyan egyén, az valóban méltó volna, hogy a párisi világkiállításra küldessék, közbámulat tárgyául. Nemde hölgyeim?

Toncsi néni most már nemcsak elégtlennek, hanem boldognak is érezte magát, mert hō vágya beteljesült. Lakatos is már-már feledni látszott nejét, ki kaczer-sága által oly sok keserű órát szerzett neki, mindamellett mégis szerette azt a „rosz asszonyt“, pedig részről egész együttlétök alatt soha sem tapasztalt annyi gyöngédséget, mint a minőben pár hét óta Toncsi néni részesíti. Ez okból békés egyetértésben éltek egymással, a legkisebb felhő sem zavarta meg boldogságuk egét.

(Vége köv.)

Adelaide asszony.

(Mühlbach Lujza „Mária Antoinette és fia“ című regényéből.)

Fordította: Hang Ferencz.

(Vége.)

— Fölséged megsértette a hercegnőt? — kérdé Campan asszony egész ijedten.

— Igen, — válaszola Mária Antoinette diadalmasan, — igen, én megsértettem, megsebesítettem őt, mert arra figyelmeztetém, hogy én Franciaország királynéja vagyok s ő alattvalónóm. Megmondám neki, hogy miután a királynét meri rágalmazni, fölségáruló!

— Oh Istenem, Istenem, — kiáltá Campan asszony — a büszke hercegnő ezt soha meg nem bocsátandja. Most ő fölséged kibékíthetlen ellensége és mit sem mulasztand el, hogy megbosszulja magát.

— Ám kísértse és bosszulja meg, — kiáltá a királyné, kinek arcza ismét derülni kezdett. — Én sem tőle, sem összes társaitól nem félek. Minden nyilaik eltompultan hullanak lábaim elé: mert férjem szerelme és tiszta öntudatom a pajzs, mely engem védelmez. És mit tehetnek ezek ellenem? Rágalmazhatnak, ez minden. De utoljára kitűnik, hogy rágalmaik hazugságok és többé senki sem fog nekik hinni.

— Ah fölséged nem ismeri a világ gonoszságát, — mondá Campan szomorúan. — Fölséged azt hiszi, hogy a jók nem gyávák és a rosza nem vakmerők. Fölséged nem tudja, hogy a roszaoknak lehetséges a közvéleményt megrontani és hogy aztán a jók nem bírnak bátorsággal ennek ellenében föllépni. Azonban a közvélemény egy szörny, mely vádol és ítél, elítél és büntet egy személyben. Ki lenézi azt, ellenségévé teszi, mely erősebb, mint egy egész hadsereg és kegyetlenebb, mint a halál.

— Ah! — kiáltá a királyné fejét büszkén hátra-

vetve, — én nem félek ezen ellenségtől. Csak merészen engem megtámadni, pillantásomtól összehúzódik és meghajol, miként az oroszlán, midőn egy tiszta szűz elé lép. Én tiszta és büntelen vagyok, férjem irányában a hűséget megőriztem, midőn még nem szeretett, hogy szakítanám meg azt most, midőn szeret, midőn ő drága gyermekeim atyja? És most már elég e kellemetlen dolgokról, melyekkel bennünket szomorítani akarnak. A nap szépen süt és Trianonban várnak rám! Jöjjön Campan, jöjjön, a királyné boldog asszonygyá akar átöltözködni!

Mária Antoinette előre sietett és a komornaasszony sóhajtván és fejrázva követte az öltözőszobába, hol a királyné saját kezeivel fáradozott öltözéke változtatásán.

— El ezen állami és királyi ruhákkal, — mondá Mária Antoinette, miközben a nehéz ruhákból lassankint kibontakozott. — Adjon Campan egy fehér perkál ruhát és hozzá egy patyolatkendőt.

— Fölséged ismét ezen egyszerű ruhákban akar megjelenni? — kérde Campan asszony sóhajtván.

— Bizonyosan, — mondá, — hisz trianoni kedves mezei lakomba megyek. Tudja Campan, a király megígérte nekem, hogy egy egész héten át, minden nap délután velem Trianonban lesz és hogy az élet, a természet és az egyszerűségnek örvendünk. A király tehát nyolcz napon át csak délelőtt lesz király, míg délután egy becsületes molnár Trianon faluban. Nem kellemese ez Campan, és fel fogja-e most, hogy én nem más, mint világos fehér ruhában mehetek Trianonba?

— Igen fölség, felfogom. Azonban arra gondoltam, hogy a lyoni kereskedőség ő felségéhez egy emlékiratot nyújtott be, melyben a selyemipar hanyatlásáról panaszkodik és ennek okát abban keresi, hogy fölséged az egyszerű fehér ruha iránt előszeretettel viseltetik és minden nő a királyné példáját követve a nehéz selyem ruhákat félre teszi.

— És tudja ön azt is, — kérde Mária Antoinette nevetve, — hogy Adelaide asszony a lyoni kereskedők e neveltséges emlékiratát támogatta, egyszersmind azt állítván, hogy én a fehér perkálruhákat csak azért viselem, miután ezen ipart gyámolítani és ezáltal József császár testvéremnek szolgálatot tenni akarok, mint-hogy a fehér szöveteket az ő birodalmából kapjuk? Azonban hagyjuk a roszakaratuak és ostobák ezen együgyűségeit! Ne akadályozzanak ok engemet abban, hogy fehér ruhákat hordjak és hogy Trianonban boldog legyek! Adjon Campan gyorsan fehér ruhát!

— Bocsánat fölség, de előbb a két öltöztető kisasszonyt is be kell eresztenem, — felelé Campan asszony, mialatt a hálószoba ajtaja felé fordult.

— Istenem, mire valók e körülményességek, — mondá a királyné sóhajtván. — Vajjon soha sem szabadulhatok meg e szertartásos lánczoktól? Nem adhatná ön Campan azon egyszerű ruhát egyedül rám?

— Fölség, én csak egy szegény hatalomnélküli teremtmény vagyok és félek az ellenségeskedésektől! A kisasszonyok soha sem bocsátanak meg nekem, ha

őket jogaikban megrövidíteni az imádott királynétől eltávolítani akarnám. Azonban az ő joguk az, hogy fölséged ruháját föladják és czipőit lehuzzák. Azért kegyes engedélyt kérek, hogy a kisasszonyokat bebocsáthassam.

— Nos tegye tehát, hadd viseljem Versaillesben az utolsó perczig a lánczokat. Majd Trianonban kárpótolom magamat ezért. Oh bizonyosan kárpótolom!

Negyedóra mulva a királyné egészen átalakulva lépett ki öltözőszobájából. Egy egyszerű ruha, aJul egyszerű rojttal díszítve, művészetlen ránczokban takarta magas alakját és egészben, úgy fészülésben is a legegyszerűbb vala. Karján kék szalagokon egy nagy szalmakalapot tartott és szép fehér kezeit fekete keztyű takarta.

Igy, sugárzó és piros arczal, gyönyörű mosolylyal egész ártatlanul, derülten és örömteljesen lépett Mária Antoinette lakszobájába, melyben Polignac hercegnő várt rá egészen hasonló ruházatban.

A királyné egy fiatal leány könnyűségével, egy testvér gyöngédségével futott feléje és barátnőjét karra fogta.

— Jöjjön Julie, — mondá, — hagyjuk el a földet és menjünk a paradicsomba.

— Ah én félek a paradicsomtól, — felele a hercegnő gyönyörű mosolylyal, — iszonyodom a kigyótól.

— Ott nem fogsz kigyóra találni Juliám. Támaszkodjál rám barátnőm és légy meggyőződve, hogy minden kigyó és minden rovar ellen megvédelmezlek.

— Oh fölség én a kigyóktól inkább imádott királyném, mint önmagam miatt félek. Mit törődjem magammal! Minden érdekem fölségedet illeti!

— Istenem Julia, — mondá a királyné sóhajtván, — miért nevez ön engemet e feszes formai fölséggel, midőn egyedül vagyunk! Miért nem felejtkezik el kissé az udvariasságról, midőn senki sem hall bennünket?

— Fölség, — felele a hercegnő mosolygva, — mi itt Versaillesben vagyunk s a falak fülekkel bírnak.

— Igaz, — kiálta a királyné gyorsan kiderült arczal, — mi itt Versaillesben vagyunk. Ez mentséged! Jöjjön tehát, siessünk e büszke királyi palotát elhagyni és a szép természetet fölkeresni, hol nem hallgatnak ránk a falak, egyedül az Isten és a természet! Jöjjön Julia!

Gyorsan magával voná a hercegnőt azon mellékajton át, mely a kis folyosóra vezetett, honnét egy melléklépcsőn és egy kis téren át a palota oldalkapujához juthatni, mely a parkba vezet. A királyné kocsija e kapu előtt állott és az lóvászmeister s az inasok vártak érkezésére.

Mária Antoinette könnyedén ugrott a kocsiba és lekötelezőleg nyújtá kezét a hercegnőnek, hogy belépésénél segítse.

— Csak előre! — kiálta a királyné a kocsisnak, — és gyorsan hajtson, gondolja, hogy a lovak szárnyakkal bírnak: mert én repülni szeretnék! Előre, előre!

Az utolsó napok.

(B. füredi tárczalevél.)

Roppant kedvetlenül nyulok a tollhoz tisztelt uraim! Lévén már elkövetkezendőben azon idő, midőn vége a fürdői mulatságnak. Tollam sem akar fogni becsületesen, pedig hát savanyú vízzel föleresztett tintába mártogatom... De mit mondok, ilyenkor már a savanyúvíz se savanyú; egészen el van fajulva, mióta megérezte, hogy a thermometer 12 fokkal alább ugrott. Elöttem áll egy nagy menkű kalamáris, váltig szorongatom ki belőle a vig hangulatot, hanem az sem akart kijönni. Olyan itt most az élet, mint nagypénteken, mikor még a pogány is magában sétál, elkomolyodott ábrázattal ballag végig az utczán.

Neki szántam magamat, hogy mégegyszer kimegyek Füredre, hisz van még vagy 15 – 20 ft. az erszényemben. Én leszek most ezzel a legnagyobb ur Füreden. Egymagam voltam az omnibuszon s még az a gyönyörűségem sem akadt, hogy leírjak valakit, ha csak nem akarom rostára fogni az omnibuszos görhes gebéit, melyekre akkorát vágott a kocsis, hogy az urnapi nagy dobra háromnak is beillett volna. Egyes-egyedül voltam. Most már nem oda, hanem visszafelé jönnek az emberek. Isten csodája, hogy még megy az omnibusz. No de megvan legalább az a reménye, hogy visszafelé akad egypár utazó. A kocsisnak borralót ígértem, ami annál kellemesebb biztatás volt ránézve mert a saison végén bizony kopik az álla az ajándéktól. Meg is lett a hatása. Bagója mellől egy rőfnyit k...t, aztán olyan biztatást adott gebéinek, hogy majd leroskadt a derekuk.

Elborzadtam, mikor megláttam a fürdőt. Alig egy-két ember! Néhány ház előtt kocsi, felrakva irtóztatóan keményített szoknyákkal, skatulyákkal, medicinás üvegekkel az utra készen. Közte néhány gyerek sivitott veszettül, alig látszván ki a tengernyi lomból a füle szegénynek.

Csak néhány lézengő beteg, (kérem engem oda nem számítani közzéjük.), meg a boltosok és kereskedők vannak ott. Ezek is ugy vesztegetik a portékájukat potom áron. Egy olasz selyemkeres-

kedő váltig ajánlotta nekem is kelméit, hogy vegyem meg. Odaadja valamennyit 100 frtéért.

— Pukkadj meg, nem akarok én handler lenni, meg pénzem sincs hozzá. Hanem azért egy csinos barna kravátlit a zsebembe nyomott 20 krért. Ezt már mégis megvettem. Aztán meg mikor megtudta, hogy ujságíró vagyok, ajándékba is adott egyet.

— No jól van öreg. Majd téged is beleirlak az ujságba. Jó lesz?

— Igen, barátom. (A szerencsétlen ennél a két szónál többet nem tud magyarul.)

No már erre még egyet adott. Utoljára még a feleségét is kínálta, hogy odaadja ingyen, mert sokat kell érte fizetni Velenczéig; hanem már ezt a bökezűséget én igen szépen megköszöntem. Csak vidd magaddal jámbor, vén darab az már énhozzám. Aztán adtam neki egy visitkártyát s szépen megszorítottuk egymás kezét; a felesége meg pláne a nyakamba akart borulni, hanem én szépen pantomimikáztam neki, hogy hagyjuk csak a puszit a jövő esztendőre (akkorára csak elpusztulsz vén sodrófa, gondoltam magamban!) a mibe aztán ő is belenyugodott.

Mentem ezzel odább a Kisfaludy szobor mellé. Láttam, hogy ez is olyan hosszú képet vág és grimaszokat csinál, mintha savanyúvízzel itatták volna meg. Alatta meg B...y támogatta a falat, szögletesre huzott ábrázattal, kezében egypár rézgarassal, s azt fundálta magában, hogy hát mit csináljon ezzel a pénzel s kihez költözködjék a télre, mig utoljára is abban állapotott meg, hogy beáll a nemzeti színházhoz tragikusnak, oda ügyis mindenkit befogadnak.

Rám sem nézett az öreg, amire én azzal a bosszúval feleltem, hogy én sem néztem rá többet. Mentem odább.

A hajóskapitány ott állt a hajófüdelen s szörnyen vakarta a füle tövét, hogy hát hogy bírja el a hajó azt a tengernyi bagázsát, melyet még ma ide hoznak?

Neki szántam magam, hogy személyes tapasztalatok végett körutat teszek Füreden. Ha már egyszer az ember tárczairónak szegődött be, erköl-

esi kötelessége, hogy igazat írjon, nehogy az olvasó publicum egyszer csak azon vegye észre magát, hogy becsületesen lóvá van téve, s hogy ez a sok bölcsholonság, miket én összeszedtem, tulajdonképpen nem is igaz, merő hazudozás, impostorság. Minekutánna pedig én semmiféleképpen sem akarom azt elérni, hogy szemenszedett hazudozásaimért beverjék a fejemet, személyesen indultam a tapasztalatok összegyűjtésére.

Igyen monologizálva magamban, egyszerre csak megbotlom a templom küszöbén. Auch gut! mondtam magamban, bemegyek. Jutott hely bőven. A kántor oda fönn szólaltatta az orgonát, s próbálgatta a hangot, melyből ez ünnepélyes misén a „Te Deumot“ elénekelni fogja. Lenn meg már fölöltözve várta két mezitlábos, ministrans gyerek a tisztelendő urat, kire most akgatja rá odabenn egy pohos sekrestyés a stólát. Csengettek valahára. A kántor belemélyedt mind a tiz ujjával a billentyűkbe, de a tisztelendő ur, amint meglátta, hogy rajtam kívül senki sincs a templomban, mérgesen becsapta a misekönyvet s visszament levetközni. A két ministrans gyerek nem tudta bámultában, mit tegyenek most már a szenteltvíz tartóval, melyet mint valami puskát vitt egyikök.

A kántorba, meg az orgonájába belerekedt a hang s ijedelmes arcczal rohant a sekrestyébe.

— Per omnia nagyontisztelendő uram, hát a mise?

— Pax tecum édes fiam, kinek mondjam el?

— Hát az Isten dicsőségére.

— No meg a te zamár fejedére. Nekem nincs rá szükségem, neked sincs, a sekrestyésnek sincs. Punktum.

— Hát az én ötven krajczár misedijam?

— Dominus vobiscum, keresd azokon, akik nem jöttek ide, majd megfizetik; én nem. Különben amott van egy uri ember, (már mint én,) keresd azon, azt is a büne hozta ide, talán majd megfizeti.

— Szalem aleikum, gondoltam magamban s abban a pillanatban kívül voltam a küszöbön s csak onnét kívül hallottam, hogy a kántor fölmérgesedve fölszaladt a kakas ülőjére és akkorát nyomott utoljára az orgona vastag sipjain, hogy a tisztelendő urnak ijedtében a misekönyve is kinyílt. Aztán rávágott a szijhuzó gyerekekre, a ki hasonlókép úgy megijedt erre a nem várt fátumra, hogy a huzó szij a kezében maradt.

A ministrans gyerekek ezalatt az oltár háta

mögött szépen megitták a misebort, amiért meg a sekrestyés vagdalta őket képen mindjárt a helyszinén, levetették a mise ruhát és elődalogtak. Utolsó volt a pohos sekrestyés, ki az előbbi torokraszóoló dolog megrövidítése miatt mérgében úgy becsukta a templom ajtót, hogy a kulcs ötöt is fordult egyszerre.

No itt se lesz dicsőítve Isten ő szent fölsége a jövő idényig.

Aztán végig mentem a templomutcán. Az orvos villája mellett haladtam el. No ennek is kijutott szegénynek az unalomból. Ott ült keresztbe font karokkal a verendáján, s nyugalmasan számálgatta magában, hogy hány Pelargonium duplex van a virágkertjében tulajdonképpen; majd meg bement a házába s a falhoz csapkodva medicinás üvegjeit, melyekre most már egy álló télen keresztül nem lesz szüksége. Szeretne menni már ő is jobb hazát keresni, de néhány megátalkodott göthös öreg vissza tartja állomásán. — Az utcza sarkon néhány fiakker ácsorog, tele mindenféle ládákkal, kalaptartókkal, bundával napernyővel. Valószínűleg egy elkésett asszony-eseléd viszi haza megmaradt batyuját. Még jó hogy maradt valami, mert a Füredre jövök rendszeren négy lóval s tele zsebbel jönnek ide, s ló nélkül, pénz nélkül, még az erszényt is zálogban hagyva távoznak. A boltosok leszedik szépen a Schildjeiket, összepakolják árucikkeiket, beszegeznek a boltot s odább állítanak. A pék becsületszavára megesküdött, hogy ő több kiflit nem süt, kenyeret annál kevésbé; a szivaráros néhány megmaradt szivarját tubákká aprítja s egy skatujába zárva, indul vándorolni valamelyik városba. — Irtóztató, rémes pusztulás!

Mély gondolatokkal eltelve haladtam odább a ligetben, midőn két egyéniséget látok felém közeledni. Uram teremtőn ebben a sivatagban, hisz ezek az én ismerőseim. Egy kis szöszeke zsidó leányka, meg az apja.

— Ah! alászolgája. Önök is itt még? Hála Istennek! No legalább lesz kivel mulatnom magam ez unalmas napok alatt. Hogy van Bellácska?...

Hanem tovább nem birtam beszélni. Az öreg papa mérgesen bökte orrom alá a stiletjét. Mi a menkü, gondoltam, csak nem akar átszurni.

— Uram! hej! vigyázzon, nem vagyok én csibe.

— Tudom. Hanem hát maga az a híres tárczaíró ugye? (Ühm! per maga? mi ütött ehhez?)

— Én vagyok, de hogy híres, azt nem mondhatom. Hanem kérem én nem vagyok önre nézve „maga“, én professor vagyok, tudja meg.

— No hát akármi, hanem hát ön ezúdar dolgokat irt a leányomról valamelyik hitvány lapban.

(— Ahá! tehát itt van a bibe! Az igaz, hogy egyptár cikkemben kifiguráztam az eszemadtát.)

— Hitvány lapban? Quid hoc? Kérem moderálja magát, a mely lapba én dolgozom, az nem hitvány lap, aztán meg nem is irtam én valami rettenetes dolgokat az ön leányáról.

— De igen, azt irt. Ön compromittálta leányomat, kicsufolta, meggyalázta. Én öntől elégtételt kérek.

— Állok eléje. Mit tegyek?

— Vegye feleségül.

Mi a mente? Ez ugyanesak rám rontott. Szólni sem birtam hamarjában.

— Már mint én? Vagy nem hozzám beszél? S Bella kisassony mit szól mindehez?

A szentem csak pirult és nem szólt semmit.

— Igen önhöz beszélek. Ön compromittált minket, most tartozik jóvá tenni hibáját.

No ez szép, én vegyem feleségül az ő kőczos tengerzöldszemű libáját. — Inkább a Balatonba ugrom.

— De uram én el nem vehetem, bocsánat... alászolgája. Nekem már van feleségem (füllentés. Szerk.) Isten önnel jójezakát...

— No jól van, — kiabált utánam a vén lator — én tudom, hogy ön hol professoroskodik. Ott nekem van egy sörházam, (tudom, voltam már benne;) azt is tudom, hogy ön szereti a sört, (ugyan honnan?) hanem annyit mondok, hogy ön abba a sörházba be ne tegye a lábát, mert ki se prűzöm.

No de én ezt már úgy fülhegygyel hallottam, azért nem is feleltem rá semmit.

Nem mondom, hogy kissé le nem hangolva haladtam tovább e pusztuló paradicsomban, hol most minden nyomon csak hurezolkodó utasokkal kellett találkoznom. Még a Jakli is (B. Füred szelidített szarkája) busankodva eresztette le a szárnyát s ez egyszer nem csipkedte meg a kutyák farkait. S hogy még rémesebben tűnjék fel előttünk a pusztulás, ő is megtanult tizenötig számolni. (Tudva levő dolog ugyanis, hogy a fürdői saissonnak szeptember tizenötödikén van vége.) — Nagy sor ez a tizenötös szám azoknak,

akik Füreden laknak. A legnagyobb vendéglős, kinek eddig tizenöt pinczére volt, mindnyáját elkergette. Siófokig kifizette értök a menetjegyet, onnan aztán mehetnek világgá kenyeret keresni. Ugy is eleget lopták egész nyáron át a publicumot. Az egyik elment bujában az új színház mellé s felakasztotta magát egy körtefára. Volt egy szobaleány kedvese, az is elment, elhagyta, ő most már minek éljen egyedül a világon. Ez az eset az utolsó konc a pletyka mamáknak. Még egy napig elragódnak rajta, hogyhát tulajdonképen mi vihette rá ezt a nyomorult ördögöt a körtefára? Bizonyosan valami gróf-kisasszonyba szeretett, vagy talán épen közzölök valamelyikbe, (oh vén csontok!) stb. stb. Hanem mikor ebből is kifogytak s nem volt mibe belekapaszkodni többé, ők is odahagyák a fürdőt, szétmentek az emberek közé, hogy ezentul ott szedjék le egyikről is másikról a keresztvizet, vagy ha nincs megkeresztelve, a becsületet.

Isten veletek drága mákvirágok, pióczavérű nagysámok, sülyedjen el veletek a Kisfaludy-gözös s jussatok a haresák, meg a fogasok közé s rágjanak titeket össze olyan apróra, mint ahogy ti elapritottátok az emberek becsületét....

Hanem azért nem sülyedtek el; ezeken a fejsze se fog. Képzelem, hogy még a hajón is hogy össze-vissza rostálták az embereket, kinek milyen gyűrűje volt, mennyi pénze maradt, mikor elment. Hogy a gróf Z—y csak egy ócska czizmát vitt el magával, a többit mind arra a szép színésznőre költötte, aki pedig tulajdonképen nem is szép, mert olyan hosszú vörös a haja (gyönyörű szőke szépség volt), meg a szemei is félre állnak, (igen mert rátok nem nézett soha!) stb. stb.

Mindezen tapasztalatok után másnap átrándultam mégegyszer Tihanyba, az emberszerető prior konyháját igénybe venni. Ha elgondolom hogy ide sem jöhetek a jövő májusig, elszorul, a lélekzetem. Nem is sokáig váraкоztam tovább, hanem elpárologtam haza felé. A fürdő úgy is kihalt, nincs miről irogatni, hacsak nem akarok írni a repülő poloskákra, melyek nemsokára megérkeznek. Már tisztelet, becsület az alkotó e teremtményeinek, de ezeket még sem akarom bevárni. Két hétig sem mehetnék tisztességes emberek közé miattuk.

V. Sárffy Ignác.

József főherczeg Debreczenben.

Szept. 7-én hajnali 3 óra 35 perczkor volt szerencsés a legmagyarabb város a legmagyarabb főherczeg keblére ölelhetni. Ő fönsege, ki ezuttal hivatalból, mint a magy. kir. honvédség főparancsnoka jelent meg, a perronon gróf Csáky Kálmán honvédőrnagy által üdvözöltetett. A főherczeg a vett jelentés ntán a grófnak szívélyesen kezet nyújtott és Konthy vár. kapitány urral váltott pár szót, azután pedig a város ötös diszfogatára ülvén, a szállodába hajtatott. Ő fönsege kíséretében voltak Gräff h. altábornagy, br. Nyáry ezredes, Pokor alezredes és két parancs őrtiszt.

Reggeli 8 órakor Ő fönsege kíséretével együtt a gyakorló térre hajtatott, hol az ezredparancsnok gróf Csáky Kálmán telivér arabs paripájára ülte, a szép rendben fölállított honvéd lovas-osztály homlokzata elé vágtatott. E perczben a tárogatók harsogtak, a kardok villogtak és öröm sugárzott mindegyik honvéd arcán, hogy oly hosszú idő mulva újra és a régi ifjui erőben láthatta viszont szeretett fejedelmi fővezérét.

Miután Ő fönsege végig lelovagolt a sorokon a szakaszonkinti gyakorlatot rendelte el, ezt követé a században és az osztálygyakorlat. Egy roham és diszmetet szolgált befejezéseül az egész szemlének.

Honvéd lovasságunkra valóban különösen büszkék lehetünk, az összes mozdulatokat oly helyesen, gyorsan és szépen hajtotta végre, hogy mind Ő fönsege, mind az adlatus föltétlen dicséretét kiérdemelte. Sokáig éljenek derék honvéd huszáraink! Rájuk csata mezején is csak a becsület és dicsőség koszorui várhatnak!

A lélekemelő látványt és kellemes megnyugtatót nyújtott szemle után Ő fönsege ismét kocsiba ült és kíséretével együtt a gyalog- és lovas-honvéd laktanyákat és lövöldét tekintette meg. A gondos generalismus itt is mindent behatóan és a legnagyobb érdeklődéssel vett szemügyre és mindeneket rendben találván, nem is mulasztotta el magas megelégedésének kifejezést adni. — Ő fönsege oly jól érezte magát kedves honvédei között és oly részletességgel foglalkozott az őket érdeklő mindenféle ügygyel, hogy környezete az idő rövidsége miatt már is aggódni kezdett és késedelmezéstől tartott. De nem is csoda, hogy a honvédség legelső katonája, oly meleg részvétellel van a nagyfontosságú hazai intézmény iránt; hiszen tudja, hogy annak minden tagja, különösen az ő főnhatósága alatt, mily készörömet és pontosan teljesíti honfiai kötelmeit és hogy minden magyar honvéd szíve mindenkor csak a legnagyobb elragadtatással és őszinte önmegadással dobban feléje!

Ezen másodrendű szemle után József főherczeg visszatért szállására, hol a tisztelgőket, többi között a főispánt, a polgármester királyi tanácsost és a városi lövész-egylet derék és ügybuzgó elnökét Komlóssy ny. h. ezredest a legnyájasabban fogadta. Déli 12 órakor pontban ebédhez ült, melyre Ő fönsege kíséretén kívül br. Koburg közös hadseregbeli altábornagy, gróf Csáky Kálmán, honvédlovas ezred-parancsok, Becsey Antal,

honvéd őrnagy zászlóalj-parancsnok, Markovics Márton, honv. lov. százados is hivatalosak valának.

Az ebéd is minden ételfogatásban magyaros volt, még a túrós csusza sem hiányzott. Ő fönsege szívélyes és fesztelen társalgás után, 2 órakor vonult vissza szobáiba.

Az elutazás 4 órakor történt a vasuton, hova a főherczeg az egész helybeli honvéd tisztikar diszben és a polgári hatóságok küldöttei kísérek. Valamint a vonat elrobogásakor, ugy egyáltalában mindenütt a városban, hol a népszerű főherczeget megpillantották, a lakosság lelkesen éljenzett! — Tartsa is meg őt számunkra a gondviselés minél számosabb évekg!

Helyi tárogató.

— **Minden félreértés** kikerülése végett ezennel kijelentjük, hogy lapunk 35-ik számának borítékán egy, szerkesztői bizalmunkkal történt sajnálatos visszaélés következtében megjelent „A nagyságos ur“ czimű közlemény, annál is inkább nem magyarázható a mi terhünkre czélzatosnak, minthogy azon férfiú, kire, eltekintve a közleményben foglalt épen nem találó ferditésektől — azt netán némelyek mégis vonatkoztatni szeretnék, mint valódi gentleman ismeretes, polgári tulajdonainál fogva is tisztelt egyéniség, kivel baráti viszonyban állunk.

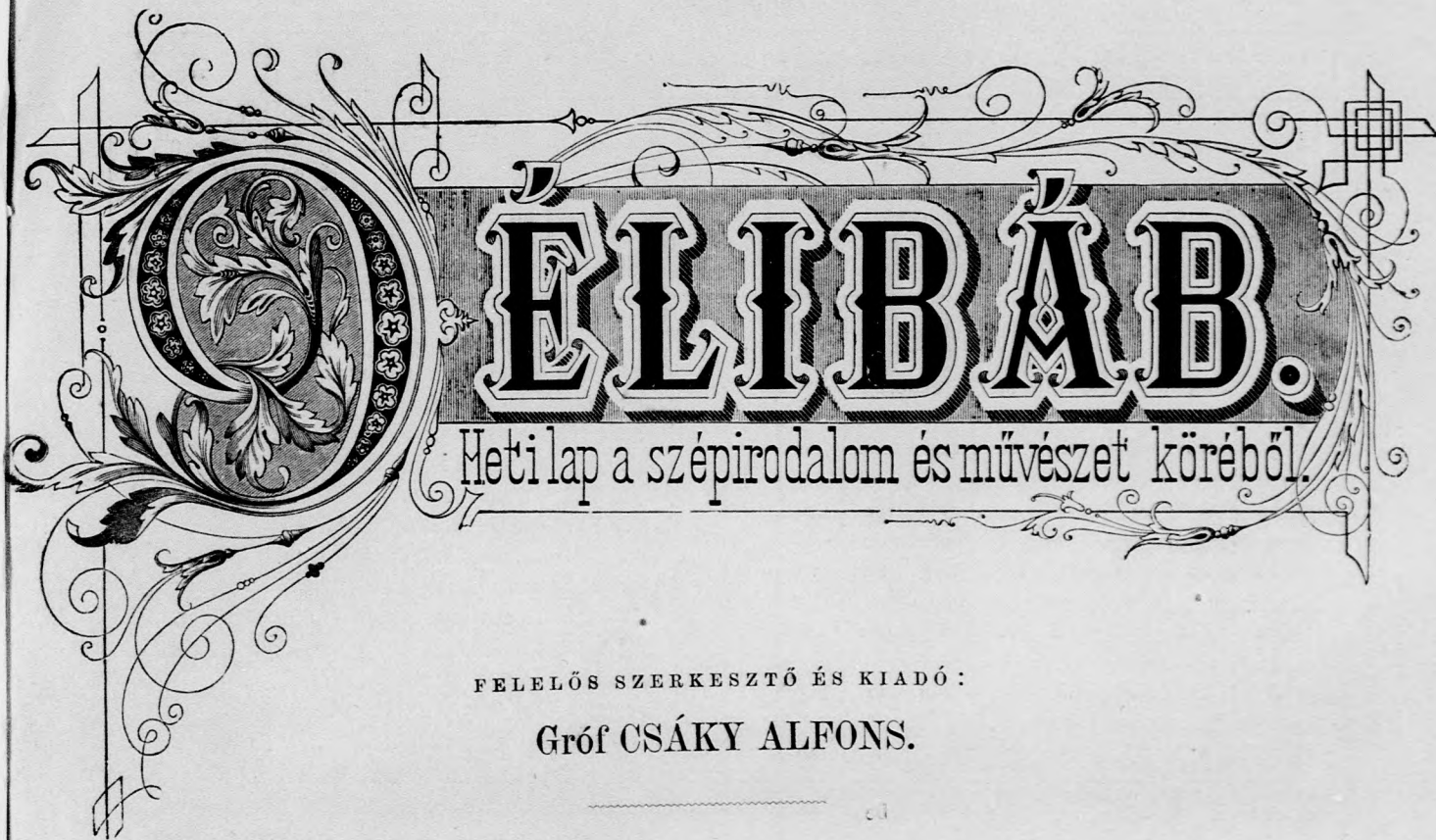
— **Temetés.** Lapunk szerkesztő-kiadóját, gróf Csáky Alfons urat és nejét szept. 12-én fájdalmas családi vesztesség érte. Egyetlen kis csecsemő leánykája, Mária Felícia, kihez oly szép édes reményeket fűzött az örvendező család, alig három napos rövid földi lét után tegnap ismét elköltözött oda, a honnan a földre szállt, — az angyalok országába. A kedves kis halott földi részei ma d. e. 10 órakor temették el a rom. kath. szertartás szerént a szt. Anna utczai sírkertbe. — A béke anyala viraszszon a kiseded hamvai fölött és a megnyugvás balzsama nyhitse a vérző szülői szívek sajtó fájdalmait!

A Telegdi-féle gőzfürdőben tetemes árleszállítás lépett hatályba. Ugyanis ki a Telegdy bolthelyiségben egyszerre 6 drb. gőzfürdői jegyet vált, csak 3 frtot fizet; a fürdői pénztárnál váltott egyes jegyek ára pedig 80 krról 70 krra szállítottatott le.

— **Ma és holnapután,** azaz vasárnap városunkban a szokott lóversenyek megtartatnak.

TARTALOM: 1. Lelkem miért vagy te — (költ.) V. S. 2. Két szív. (beszély.) K a b d e b ó Ferencz. 3. Byron és Shelley. 4. Férfi lesznek egész a siromig! (költ.) Marquis Jean d'Or. 5. Szinműirodalmunk 1877-ben. E. Illés László. 6. A szerelem sötét verem. 7. Adelaide aszszony. Hang Ferencz. 8. Tárca: Az utolsó napok. V. Sárffy Ignác. 9. József főherczeg Debreczenben. 10. Helyi tárogató.

BORITÉK: Heti naptár. Sakktalány. Számrejtvény. Helyesen megfejtők nevei. Szerkesztői üzenet. Vegyes. Kiadói üzenet. Hirdetések.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

Gróf CSÁKY ALFONS.

Megjelen minden pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	6 ft.
Fél évre	3 ft.
Negyed évre	1 frt. 50 kr.

A lapot érdeklő mindennemű közlemények a szerkesztőhöz küldendők.

Szerkesztői iroda és kiadó-hivatal: Varga-utca 2256.

Hirdetéseket lapunk számára elfogad HAASENSTEIN és VOGLER hirdetési irodája Budapesten és Bécsben, valamint GOLDBERGER V. Budapesten és kiadóhivatalunk.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1878.

HETI NAPTÁR.

Szeptember.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-oroszl naptár	Izraeliták naptára	NAP		HOLD	
					kel. o. p.	nyug. o. p.	kel. o. p.	nyug. o. p.
14 Szomb.	† felmagasztalása	Salome	2 Mamacz	16 S. Ki Theze	5 36 6	14 6	50 8	30
15 Vasár.	F 14 Mária sz. n.	F 13 Nicomed	3 A 13 Anthim	17 Gör. elüzet.	5 37 5	12 7	10 9	38
16 Hétfő	Ludmilla	Cziprián	4 Babiliás	18	5 39 6	10 7	26	1046
17 Kedd	Lambert	Lambert	5 Zakariás	19	5 40 6	8 8	9	1148
18 Szerda	Vill. Tamás Kánt.	Richárd	6 Mihály	20	5 42 6	6 8	49	este
19 Csütör.	Január vért.	Szilárd	7 Szosten	21	5 43 6	4 9	41 1	54
20 Péntek.	Eustach	Fauszta	8 Kisassz. nap	22 Szemirámis	5 45 6	2 1045	2	46

SAKKTALÁNY.

(Lóugrás szerént megfejtendő.)

je	nyő	csin	vol	re	egy	nék	ne
ka	na	tő	győ	gat	kem	sze	nak
rú	az	nem	lág	nám	meg	ha	ve
ba	nék	jut	nem	ra	vi	goz	a
ért	ha	bám	má	ért	csal	le	hej
hal	a	Ha	ja	egy	sok	ta	ran
ran	don	me	ve	nak	meg	be	él
te	le	goz	nak	tő	nék	ha	csal

SZÁMREJTVÉNY.

Kadarcsytól.

2, 3, 4, 5. Paplan s dunyha helyett szolgál a baromnak,
Húzd meg fejét, s képe lesz a nyugalomnak.

3, 4, 5. Bir ilyennel minden család,
Rendbeszedni sok gondot ád.

1, 2. Mindig végezd el munkáját,
Különben te vallod kárát.
Mert a tegnapot követi,
A holnapot megelőzi.

1-5. Nem tesz esküt, — mégis szárazon vagy
vizen,

Hiven szolgál folyvást, nappal s ha kell éjen.
Ha víz nincs, gőzével csak úgy megelégszik,
Ha lóval párosul, ez bele melegszik.
Szülője lópornak, olajnak, kalácsnak.
Sok dolgot ád gyakran ácsnak és kovácsnak.
Vedd fejét s az egész diákká változik,
Faja, — a mint mondám — szépen váltakozik.

Szórejtvény.

Margitay Margittól.

Az egész talányka öt szótagból álló,
Ez, kivált Czeglédén, mondhatom nagyon jó.

Na de, hogy törjétek rajta, fejeteket,
Azért adom elő tagonkint ezeket.
Az első tagot szeretik, kivált a férfiak,
Sokszor többet vesznek belőle mint birnak.
A második tag pedig h-val toldva, állat,
Melynél türelmesbbet ember alig láthat.
Harmadikról pedig, miután többféle,
Akkor szólj, ha megösmarkedtél véle.
Az egyik fajtával hogy ha találkozol,
Gombostüt vetsz utána, bajt, hogy ne okozzon.
A negyediket megvonva, kis gyermekek teszik,
Kivált ha mamájok otthon jól elverik.
Végre az ötödik vonás nélkül jelt,
Szekér oly kelléket, mely nélkül alig lehet.

Megfejtési határidő sept. 27-ke.

A „Délbáb“ 35-ik számában közölt sakktalány
érteménye a következő:

Hozzád száll a gondolatom,
Mint elfáradt bús madár;
Hozzád édes szülőföldem,
Kedves falu, völgy, határ!
Szép vagy most is, amint hajdan,
Midőn búttan lelkemet,
A gyermekkor vidámsága,
Ölelé, mert szeretett.

Gr. Csáky Alfons.

A számrejtvény: „Bismarck és Gorcsakoff.“ — A
szórejtvény pedig: „Világ.“ Helyesen a következő t.
előfizetőink fejtették meg:

A debreczeni ref. tanítóképezde olvasóköre nevé-
ben: Duró János; Győry Zsuzsika, Nemes Ilonka, az
első éves papnövendékek Ungvártt, Friedland Berta,
Markovits Benő, Buday Vilma, Kálnoki Matild, Nagy
István, Tóth Katinka, Fenyves Aranka, Böhm Szerafin,
Kövesdy Mariska, Weisz Nina, Hevessy Géza, Vass
Flóra, Karász Jenő, Német Berta, Kőrösy Katalin, Her-
czeg Klára, Vörös Sándor, Lehoczky Biri, Kardos Ferike,
Nánassy Erzsike, Hochstätter Irma, Steiner Hermine,
Péchy László, Zivuska Ferenczné, Komjáthy Piroska,
Halassy Jolán, Kis Erzsike, Fekete Albert, Erdélyi
Gyula, Málon Berta, Mikita Elek, K. I. Weber Gyula,
Sárközi Ida, Kaizler Katalin.

A szerkesztő üzenetei.

A. J. Paulis. Köszönet a küldöttekért, egymás után föl fogom használni.

B. R. M. Budapesten. A „Budapesti leveleket“ várom, rendes rovat lesz számukra nyitva.

V. S. J. Veszprém. Máskor is ilyeneket, de valamivel rövidebbet, a beszélyek sem maradnak el.

Cs. M. Budapest. „Csehó Pistá“-t nem sokára be-rukkoltatjuk.

Sz. J. Budapest. Gyönyörűséges ifjusági élmények, csupa czélzatos rászédések leírása. Először, — mint bevallja, — egy leányt akart rászédni, aztán egy német sógort sikerült zsákmányul ejtenie, s végre nálunk tesz kísérletet; no de ugyan minket nem fog rászédni!

Az első tánczóra. Alkalmilag.

J. I. Helyben. Nemsokára.

Gr. V. S. Felső-Dabas. Igéretére számítok.

Kadaresy Helyben. Hozzuk, egyebet is kérnénk ha lehet.

E. Illés L. Arad. Csinos korszerű czikk. Köszönet.

„A kedves halotthoz“, nem használható.

E. Gy. N.-Várad. A kéziratot már régen s pedig ajánlva küldtem el önnek, a postán tévedhetett el, tessék csak az ottani postán utána nézetni.

Miután a sakk-, szám-, szó- és betű-talányoknak fogyatékán vagyunk, fölkérjük — azon t. munkatársakat és munkatársnőket, — kik lapunkat ezekkel ellátták, miszerint ily küldeményekkel mielőbb megörvendeztetni sziveskedjenek.

V e g y e s.

(a) **Egy női kérdés.** — A csók világból. — Mélyen tisztelt hölgyeim! — Nem vagyok sem politicus, sem státus férfi, de még külügyminiszter sem s így őszinte lehetek. Ezen őszinteségnél fogva vallom be, hogy soha életemben szerelmesebb nem voltam, mint most, ugyannyira, miszerint ha a szerelem nem egyéb, mint öntudatlan érzete azon legbensőbb rokonszenvnek, a melyet kifejezni nem, csak érezni lehet, úgy én jelenleg a legöntudatlanabb állapotban vagyok. Ezen öntudatlan állapotban pedig még gondolkozni is alig tudok, amiért kénytelen vagyok appellálni az önök tiszta és szívbántalomtól ment éles ítélő tehetségükhöz és térdre borulva járulni kedvességök bájoló színe elé a végből, hogy a nyomban felvetendő nagyfontosságú kérdésben elismert szaktekintélyöknél fogva véleményüket kimondani kegyeskedjenek. A midőn pedig e hallatlan vakmerőségre vetemedem, igérek egyuttal önöknek örökös discrétiót és oly halgatási fogadalmat, mint a trappisták.

Nagyon bölcsen tudják önök, hogy a tudomány rideg kutatásai előtt a szív titkai még ekkorig oly rejtéjt képeznek, mint a kincskeresők ábrándos világában Atillának, a nagy hun királynak kincsei, amikről tudva van, hogy léteznek, de hogy hol léteznek, azt felderíteni nem tudják. A szívről ugyan mindenki tudja, hogy ez a pajkos perpetuum mobile a mellkas bal felének ötödik csontpánczéja alatt veri és dudolja, — hol adagio, hol

furioso — folytonosan lelkes dalát, de hogy a dalamban miért van oly finnyás zenei érzék és oly titokszerű elzárkozottság, miszerint azt csak az érti meg és élvezi, akinek szól, arra nézve még a legképzettebb concertista is csak gixerrel tudott eddig felelni. Miért van az, hogy e dallamnak legélvezetesebb és legcsattanósabb trillája a csók és miért van az, hogy e csók csak akkor édes, ha a szív színmezét vegyíti bele? oly kérdések, a melyeknek hivatott elbírálói csak önök lehetnek. Jól tudom, hogy naiv kérdések felett elmosolyodnak, de engedjék kijelentem, miszerint az ezreded tudomány is e téren meglehetősen naiv s ha a m. tud. academia Doczy „Csók“-ját száz arannyal jutalmazta, ezzel csak azt bizonyítja be, hogy lehetséges még egy oly csók is, amely nem száz aranyat ér meg, de felér az egész világgal. Ez a szerelem csókja, amelynek vegyelemeivel és alkatrészeivel tisztába jönni a tudománynak minden fáradozásai daczára sem sikerült. Én a tudomány érdekében felvetem e kérdést; lesz-e eredménye? az az önök kegyességétől fog függni. Engem vád nem terhelhet, hogy ne követtem volna el mindent, amit a tudomány szempontjából elkövetnem kelle. S midőn e kérdés megoldását épen az önök illetékes törvényszéke, szívük elé viszem, azt csak azért merészelem tenni, mivel legjobb meggyőződéseim szerint csak egyedül önök képesek döntő és helyes itéletet mondani. Támogat engem ebben az országos statistikai kimutatás (bár én — megvallom — nem olvastam) a melynél fogva Debreczen városát említi első sorban, mint melynek legszebb, de egyuttal legszellemdúsabb hölgyei vannak s hozzá legfelvilágosodottabbak elannyira, hogy csupa passióból megteszi némelyik, hogy az utcán beszélgetők orrait papír golyócskákkal dobálja. Mert mig Arad városában a hölgyvilágnak csak 67 perczentje szerelmes, addig Győrött 72, Sopronban 78, Budapesten 87, Pécsen 91 és Debreczenben 94 perczent; oly kedvező alakulása a szerelem társadalmi viszonyainak amely felett én az egész férfi világ nevében legnagyobb örömet nyilvánítom ki. Én azonban nem elégedtem meg e felületes statistikai számadásokkal és tovább kutattam. Nevezetesen azon végeredményre jutottam, hogy a debreczeni hölgyvilágnak számba vehető tagja közül egy sincs, ki ne áldozna szívének s így kötelességemnek ismerem, e nagy horderejű tapasztalat felől azonnal a statistikai bizottságot értesíteni, hogy jövőre a teljes száz perczent legyen kimutatásaiban kitüntetve. Egész hódolattal jegyzem meg azonban, miszerint, ha netán valahol tévedtem volna, úgy a helyreigazítást megteendém. A czáfolatot rá a legnagyobb készséggel fogadom el.

Ilyszerelem halmaz mellett is azonban nagy vakmerőség volna tőlem bárkiről is feltenni, hogy alaposan ismeri a szerelem csókját, ezt a legszentebb néma szót, a mely valaha csak egy ajkról elcsöppenhetett. S mivel ezt feltenni nem merem, csak úgy képzeletben kértem kölcsönbe egy csókot. Igen ily áldozatra valék képes a tudomány érdekében s ha azt szellemileg megkaptam, azt csak is ennek köszönhetem. Iparkodom leírni, hogy minő kinézése van neki.

Termetére nézve karcsu. Mondhatnám kissé nyu-

lánk. Növése mindazáltal deli és magatartása oly gracieuse, mint a lemnosi Venusé. Csókolni való mosoly borítja folyton kis arcját és kedves csengő csevegése csak ingert ad újabb csókra. Ajka bibor fényben uszik és oly hamvas pir ömlik el rajta szerteszét, minő a júniusi hajnal-hasadás. Az egész pedig nem egyéb, mint puszta lehelet, a sziv lehelete, melynek édességet csupán az érzet kölcsönöz. Ezen érzet az, melyről annyi dal zengedez, de a melyet még senki sem fizetett meg. Ez az, mely felett az összes tudomány totágast áll s elismerése csak bámulásban nyilvánul. Midőn pedig a csók e külső alakját vegyelemeire s alkatrészeire bontám, a következő portékákat találtam fel benne:

Egy kis részben, körülbelöl a szivtáján felfedeztem egy zárt dobozféle szekrénykét, a melynek tartalma leginkább hasonlít a szivjóságához, nyilván annak jeléül, hogy őt mindig szívesen adják és veszik. Valamivel feljebb a hófehér nyak közepén volt egy billentyűkkel ellátott állvány, hasonló a mi zongoráinkhoz, amely hihetőleg zene kíséretül szolgál az annyira érdekes utánozhatlan csattanáshoz. Kisdéd fejében pedig egy egész takaréktűzhely tanyázott, ami rendszeren a népdalokban ismeretes forróságot kölcsönzi neki. Azonkívül volt benne egy nagyon parányi félnépség s egy kis gyöngédség, a melyek mint virágok voltak diszítésül keblére tűzve. Édességet azonban nem találtam benne semmit, de épen semmit, s így e chemiai bonczolás is teljesen eredmény nélkül maradt.

Belátják tehát tisztelt hölgyeim, hogy a tudományt felvilágosítani s e furcsaságnak helyes magyarázatot adni önök segélye nélkül mi nem tudunk. Nem, különösen én, ki egy ily eredeti példánynak soha birtokában nem volt s kinek kilátásai is olyanok, hogy nem is lehet. A tudomány pedig sürgősen követeli a tünemények magyarázatát. Eszép tünemény magyarázatában önök hírnevüket örökre megállapítandják és én csak boldog leszek, ha azt aranyos betűkkel hirdethetem a világnak. Az idő még nem késő.

Midőn pedig ezt figyelmökbe ajánlom, egyuttal a tudomány nevében bocsánatot kérek a kíváncsiságért. Tudom, hogy e tekintetben az önök legkedvesebb tulajdonságát bitorlom. Ne legyenek elnézők irántam s tudják azt be öntudatlan állapotomnak. Fogadom, hogy többé nem alkalmatlankodom, most is csak azért bátorítottam, hogy a „vegyes“-t megtöltsem.

Csókolom kezeiket. . . .

Kiadói üzenet.

— Felkérjük t. vidéki előfizetőinket, hogy folyó évnegyedre vonatkozó hátrálékos előfizetési pénzeket mielőbb kiadó-hivatalunkhoz beküldeni szíveskedjenek.

Új szálloda megnyitás.

Van szerencsém a nagyérdemű utazó közönséggel tudatni, miszerént **Debreczenben, a takarékpénztár épületében** levő söresarnokom felső részét szállodává alakítottam át

a „FEHÉRLÓ“-hoz

czimezve.

A nagyérdemű közönség eddigi pártfogását tekintve, oda iparkodtam, hogy szállodám minden igényeknek és kívánalmaknak megfelelhessen, olcsóság, pontos kiszolgáltatásról jó hírnevem kezeskedik.

Miért is a nagyérdemű utazó közönség becses pártfogását kikérve; vagyok alázatos szolgálók

KOPECZKY JÓZSEF,
vendéglős.

Táncztanítási jelentés.

Van szerencsém a legnagyobb tisztelettel tudatni a n. é. szülékekkel, hogy a táncztanítás megkezdése céljából a fővárosból ujjal lejöttem, s a tanfolyamot már **e hó 6-án** megkezdtem. — Midőn e tény a n. é. közönség becses tudomására juttatom, felkérem a t. szüléket, hogy gyermekeiket, nálam (lakásom Teleky-utca Gréf ház) mielőbb feljegyezteteni kegyeskedjenek. Órákat adok két igen tekintélyes leány-nevelő intézetben, u. m. a ref. egyház és özv. Zengei Jánosné assz. intézeteiben, valamint több magán házaknál is, a hol is a legdivatosabb tánczokban, s az elegáns testtartásban a legalaposabb oktatást fogom adni. Tudatom egyszersmind azt is, hogy a már nálam tanult növendékek részére egy magasb tanfolyamot is nyitandok, a hol a legujabb s a fővárosban is nagy kedveltségnek örvendő tánczokban fogok oktatást adni, így a „menuette“, s az általam szerzett „styrie a la cour“ tánczokban is. A bekövetkező szüretnek alkalmával, az esetleg e miatt elmaradó növendékek mulasztásai helyre fognak pótoltatni.

Ajánlva a n. é. közönség nagybecsű kegyeibe magamat, maradtam

tisztelettel

MÜLLER LAJOS.